

Triindvajseta mednarodna olimpijada iz jezikoslovja

Bukarešta (Romunija), 26. julij–2. avgust 2026

Naloga skupinskega tekmovanja

Zapoteški jezik kraja Teotitlán del Valle spada v skupino narečij zahodne doline Tlacolula v otomanguejsko jezikovno družino. Govori ga približno 5000 ljudi v dolini Oaxaca v Mehiki. V Teotitlánu del Valle obstaja legenda o **Kresěnsy** 'Crescencio', s spoštljivim poimenovanjem **dāKrésěnsy** 'Don Crescencio', moškem iz gorske verige Sierra Norte severno od Teotitlána del Valle. Lahko se je spremenil v karkoli, čigar duha je ukrotil, od orla do vetra. Kradel je od bogatih in dajal revnim.

V zapoteškem jeziku kraja Teotitlán del Valle ton samoglasnika vpliva na pomen (nizek: neoznačen; srednji: $\bar{\circ}$; visok: $\acute{\circ}$; rastoč: $\ddot{\circ}$; padajoč: $\hat{\circ}$). Na primer, **bell** 'kača, riba' ima nizek ton, **bēll** 'če' ima srednji ton in **bēll** 'koliko, koliko denarja' ima visok ton. Samoglasniki se razlikujejo tudi po pretoku zraka (običajen: neoznačen; delno zaprt: $\text{◌}̚$; popolnoma zaprt: $\text{◌}̚$). Ton samoglasnika in pretok zraka se lahko spremenita iz različnih razlogov, kot na primer zaradi zvokov okoli njega ali zaradi nekaterih procesov. Na primer, težko je ohraniti visok ton z omejenim pritokom zraka, zato ton postane padajoč. Razlika je vidna tudi pri primerjavi imen **Kresěnsy** in **dāKrésěnsy**.

△ **r** = *r* v (na hitro izgovorjeni) besedi *ura*. **rr** je vibrajoči *r*. **x** = š. **xh** = ž. **tx** = č. **dx** = dž = *j* v angleški besedi *jam*. **y** = *j*. **e** = ozki *e*. **ε** = široki *e*. **o** ≈ *ov* v besedi *povh*.

Map data ©2026 Google, INEGI

Sklop I.

Tu je podana pripoved o Don Crescenciu, ki sta jo po pripovedi ge. Guillermine Bautiste Lorenzo posnela in zapisala Hiroto Uchihara in Ambrocio Gutiérrez Lorenzo. V prevodih podčrtava pod besedami ali besednimi zvezami označuje poudarek. Pri stavkih, ki vsebujejo premi govor, je govorec označen v oklepajih (samo v prevodih). V zapoteškem jeziku kraja Teotitlán del Valle vejice označujejo dolge premore v govoru, presledki pa kratke premore v govoru.

Zgodba je podana v naključnem vrstnem redu na 3. strani, prevodi pa so podani v kronološkem vrstnem redu na 4. strani. Zgodba je razdeljena na dva dela. Prva polovica zgodbe ustreza prevodom 1–17 oz. stavkom A–Q. Druga polovica zgodbe ustreza prevodom 18–41 oz. stavkom AA–RR; vendar pa šestim prevodom v drugi polovici zgodbe manjkajo izvirni stavki v zapoteškem jeziku kraja Teotitlán del Valle.

Stavki zapoteškega jezika kraja Teotitlán del Valle vsebujejo več izposojenk, ki so označene s podpisanim poševnim tiskom po prevodu vsake izposojenke. Na primer, „bogat_{rico}“ pomeni, da je beseda zapoteškega jezika kraja Teotitlán del Valle, ki pomeni „bogat“, izposojena iz *rico*.

Naslednje besede so izposojene iz španščine:

• ‘osel’ < <i>burro</i> ;	• ‘služabnik’ < <i>mozo</i> ;	• ‘bogat’ < <i>rico</i> ;
• ‘celo, do’ < <i>hasta</i> ;	• ‘reven’ < <i>pobre</i> ;	• ‘teden’ < <i>semana</i> ;
• ‘ura, čas’ < <i>hora</i> ;	• ‘razlog, namen’ < <i>razón</i> ;	• ‘trgovina’ < <i>tienda</i> .

$\triangleleft$ $\left. \begin{array}{l} rr \text{ v besedi } burro \\ r \text{ v besedah } razón, rico \end{array} \right\}$ je vibrajóci *r*. *r* v besedah *hora*, *pobre* = *r* v (na hitro izgovorjeni) besedi *ura*. *c* = *k*. *z* = *s*. *h* je nem.

Naslednja beseda je izposojena iz jezika nahuatl: ‘mezcal’ < *mexcalli*.

$\triangleleft$ *x* = š. *c* = *k*.

Mezcal je alkoholna pijača, narejena iz rastline agave.

Mesto Oaxaca je glavno mesto zvezne države Oaxaca v Mehiki.

- (a) Povežite prevode 1–17 z izvirnimi stavki A–Q.
- (b) Povežite prevode 18–41 z izvirnimi stavki AA–RR. Napišite „N/A“, če pripadajoči stavek manjka.
- (c) Za tistih šest prevodov, ki jim manjka izvirni stavek, napišite izvirne stavke v zapoteškem jeziku kraja Teotitlán del Valle. Prevode lahko zapišete v kateremkoli vrstnem redu, a označite zaporedno število stavka 18–41, ki ga prevajate.

△ Stavki A–Q ustrezajo prevodom 1–17.

- A. Gāxhbālūyān lādān xáridyε maskály.
- B. Gāxhgúnñi dāKrésěnsy, xhí txítô'n, xhí txítô'n maskálykán Llŵá'.
- C. Gāxhzé dāKrésěnsy nez Llŵá' zétā'wān máskálykī, zénēn dxmúsān txírúdxpúrrān.
- D. Gazūb xsilytε retyug dāKrésěnsy dūb térugwāyān.
- E. Gūlgúgwā dbúrr maskálykán. Gūlgúgwā lādúm maskálykán.
- F. Gullikā yúbyú, zilytε maskály rayápún, xhí txítô'nēn Llŵá'.
- G. Komnā'tē rizākān rūnyān zūynkī tūzyān, gūdīlyān tāt mūs gáknē lān.
- H. Kresěnsy bidyélān.
- I. Lē'n dāyn gáxyga logedxrē' gūbānyān.
- J. Lē'n teges rô'wtε rugwāyānén.
- K. Maskály batā'wān gáxhtxī'nga, txī'nga gūpān mědy.
- L. Nā dūdxbā.
- M. Rrīkwte guk dāKrésěnsy kommaskály gulēn.
- N. Txianā tyóp xmán kánēn lādān, zilytε maskály ákábēdān.
- O. Txikytε gunñdān gūbāyn tébēnny nírak ryak bi.
- P. Zēky rūnyān gáxhribēn máskály.
- Q. Zittε mědy gūpān, zittε mědy gūpān.

△ Stavki AA–RR in šest manjkajočih stavkov ustreza prevodom 18–41.

- AA. Bāgály nāin?
- BB. Gāxhgúrki byāk dāKrésěnsy tebidun rô'wtε.
- CC. Gāxhwénēn dxmúsān tédyēnd rô'wtε tésīdān xígyénēdān.
- DD. Gūltū', gūltū'. Tiptε nā bídunkán.
- EE. Maskály bānyān téretā'wānén Llŵá'.
- FF. Nā'tē gū dūxpúrrun, nā'tē gū dūxpúrrun.
- GG. Rēky bākātsān txī'n xmēdyān.
- HH. Targū'ntū gūltū', targū'ntū gūltū'.
 - II. Txibazūyndān lē'n dyēnd rô'wtēkī, gāxhgúnñi dāKrésěnsy, gūlkā' rátε nirikāztū txírúgūlgúgwāin dūxpúrrun.
- JJ. TxigūkdāKrésěnsy bēngúl, lē'n dā:yn gūbānyān.
- KK. Txirútxiáruguyn kíxhān gáxhryākān bídun, tékēdtúrúđēddi xsón xúr ridyēñ lē'n dyēndkī.
- LL. Txī'n niribān dāKrésěnsykī rūtā'wān Llŵá'.
- MM. Xtxī'nīn rīgīzyān ríkā' dxmúsān.
- NN. Xtxī'nīn rúđēdān dbēnny prúb nirādxāgān txiázyén.
- OO. Zēky gūk xkālānyān.
- PP. Zēky rūnyān tékēdrīgīxhdyān rátε nirizyēn, komaxt nākāytε rak txiryākān bídun.
- QQ. Zittε mědy rāpā', zittε mědy rāpā', zyēntε bēnny zāk gáknē.
- RR. Zyēntε xīndēky yū' rē, gūlkā', gūlkā' rátε nitxíka dūxpúrrun, gūlkā'.

△ Preводи 1–17 ustrezajo stavkom A–Q.

(1) Dolgo nazaj, so rekli, je živel (dovrš.) človek, ki se lahko spremeni v veter. (2) Živel (dovrš.) je na hribu blizu te vasi. (3) Ime mu je bilo Crescencio. (4) Don Crescencio je postal zelo bogat_{rico}, ker je proizvedel mezcal_{mexcalli}. (5) Prodal je mezcal_{mexcalli}, potem malo po malo, malo po malo, imel je denar. (6) Imel je veliko denarja. Imel je veliko denarja. (7) Bila so zelo zgodnja jutra, ko Don Crescencio hodi in reže agavo za kuhanje. (8) Kuha jo v zelo velikem loncu. (9) Dela tako, potem proizvaja mezcal_{mexcalli}. (10) Ker se mu zdi, da je bilo delati tako (prej omenjeno) delo sam zelo težko, je poiskal štiri služabnike_{mozo}, ki so mu lahko pomagali (dovrš.). (11) Potem jih je naučil, kako proizvesti mezcal_{mexcalli}. (12) Potem ko jih je dva tedna_{semana} pripeljeval s sabo, so že proizvajali veliko mezcala_{mexcalli}. (13) Potem je Don Crescencio rekel: „Jutri lahko odidemo in prodamo. Jutri lahko odidemo in prodamo ta (bližnji) mezcal_{mexcalli} v mestu Oaxaca.“ (14) (Služabnik) „Prav imaš. Imamo veliko mezcala_{mexcalli}. Jutri lahko odidemo in ga prodamo v mestu Oaxaca.“ (15) (Don Crescencio) „Natovorite osle_{burro} s tem (bližnjim) mezcalom_{mexcalli}. Natovorite jih s tem (bližnjim) mezcalom_{mexcalli}.“ (16) Potem je Don Crescencio odhajal proti mestu Oaxaca, odhajal je in prodajal ta (prej omenjeni) mezcal_{mexcalli}, odhajal je in s sabo pripeljeval svoje služabnike_{mozo} in svoje osle_{burro}. (17) No, [to] je zgodba.

△ Preводи 18–41 ustrezajo stavkom AA–RR in šestim manjkajočim stavkom.

(18) Ko je prispel v mesto Oaxaca, je potem prodal ta (prej omenjeni) mezcal_{mexcalli}. (19) Potem je pripeljal svoje služabnike_{mozo} do zelo velike trgovine_{tienda}, da so lahko kupili, kar so lahko prinesli nazaj. (20) Ko so prispeli noter v to (prej omenjeno) zelo veliko trgovino_{tienda}, je potem Don Crescencio rekel: „Vzemite vse, kar želite, in natovorite to na naše osle_{burro}.“ (21) (Služabniki) „Tu je veliko stvari. Vzemite. Vzemite vse, kar naši osli_{burro} lahko odnesejo. Vzemite.“ (22) (Služabniki) „Naši osli_{burro} lahko odnesejo veliko težo. Naši osli_{burro} lahko odnesejo veliko težo.“ (23) (Don Crescencio) „Koliko to stane?“ (24) Potem, v tem (prej omenjenem) trenutku_{hora}, se je Don Crescencio spremenil v zelo velik vrtinec. (25) Spremenil se je v zelo velik vrtinec v tej (prej omenjeni) trgovini_{tienda}. (26) Dela tako, da ne plačuje za vse, kar kupuje, ker celo_{hasta} postaja zelo temno, ko se spreminja v vrtinec. (27) (Don Crescencio) „Hitro, pojdimo. Hitro, pojdimo.“ (28) (Služabniki) „Pojdimo. Pojdimo. Ta (bližnji) vrtinec je zelo močen.“ (29) Malo od tega, kar ta (prej omenjeni) Don Crescencio krađe, prodaja v mestu Oaxaca. (30) Razdeljuje še nekaj več, [kar] jemljejo njegovi služabniki_{mozo}. (31) Daje še nekaj več revnim_{pobre} ljudem, ki jih srečuje, ko se je že vračal. (32) Takšno je bilo njegovo življenje. (33) Takšno je bilo življenje Don Crescencia. (34) Naredil je mezcal_{mexcalli}, da hodi in ga prodaja v mestu Oaxaca. (35) Hodi tja in jemlje stvari, ki jih lahko prinese nazaj. (36) In ko je bil na tem, da plača, potem se spreminja v vrtinec, tako da nihče ne opazuje (dobesedno: daje razum_{razón}), ob katerem času_{hora} zapušča to (prej omenjeno) trgovino_{tienda}. (37) (Don Crescencio) „Imam veliko denarja. Imam veliko denarja. Pomagal (dovrš.) bom lahko veliko ljudem.“ (38) (Služabnik) „Don Crescencio ima veliko denarja.“ (39) Ko je Don Crescencio postal star človek, je živel (dovrš.) na hribu. (40) Tam je skril nekaj svojega denarja. (41) Pravijo, da je skril še nekaj več v tej vasi.

Sklop II.

Tu je podana pripoved o Don Crescenciu, ki sta jo po pripovedi Ane González Gutiérrez posnela Angela Hou (avtorica) in Gabriel Swai. Oba sta bila tujca, zato beseda „naš“ izključuje poslušalce. Vendar pa je zgodba nekoliko manj formalna, ker sta med snemanjem že poznala Ano.

Zgodba je podana v kronološkem vrstnem redu, prevodi pa so v pomešanem vrstnem redu. Nekaj prevodov manjka. Poleg tega pri prevodih manjka podčrtava, ki označuje poudarek.

Naslednje besede so izposojene iz španščine: ‘centavo, cent, denar’ < *centavo*; ‘način’ < *modo*; ‘ampak’ < *pero*. Centavo je kovanec majhne vrednosti, podobno kot cent.

- (d) Povežite stavke 1–11 s prevodi A–F. Napišite „N/A“, če pripadajoči prevod manjka.
- (e) Označite, katera beseda ali besedna zveza bi morala biti podčrtana v prevodih A–F. Če nobena od besed ali besednih zvez v prevodu ni poudarjena, napišite „N/A“.
- (f) Prevedite preostalih pet stavkov. Če je beseda ali besedna zveza poudarjena, jo podčrtajte. Prevode lahko zapišete v kateremkoli vrstnem redu, a označite zaporedno število stavka 1–11, ki ga prevajate.

(1) Binnyetrê', nā, rinnīdān lān Krésēnsy. (2) Lān nán tébinnyet, ráknēn bényy prub. (3) Txiázêdān yû' rê rikīnān séntāb. (4) Per lān kédráxhyēldyán témudx kanáknēn dūsô'n. (5) Lān ná txyákān bí, dyēkān bísyê. (6) Āx zéký ná nírīnnyān lódūsô'n nirixhí' séntāb. (7) Āx zéký ná níbēllryākān bí. (8) Āx térākān séntābkī lōdān térudēdānén dúsâ' prübūn. (9) Dūsô'n nirákin téseñtāb kannāb bēllrákxhūdān bēll. (10) Lān gyēbā, gyēn ráknēn dúsâ' prübūn. (11) Āx zéký ná tédīdx xtê binnyetrê' nigūknē dúgālbāyn xtê dūsô'n nirikīn dūnūn.

- A. In tako je bil tisti, ki pravi naši skupnosti, da je denar_{centavo} pridobivan (dobesedno: iztiskan).
- B. Ampak_{pero} on ne najdeva sredstva_{modo}, kako pomagati (dovrš.) naši skupnosti.
- C. Ne glede na to, za koliko denarja je naša skupnost, ki komaj služi en cent_{centavo}, prosila (nedovrš.), če so bolni...
- D. Obstaja ta nekdo... pravijo, da mu je ime Crescencio.
- E. Ko je že prihajal, da bi ostal tu, potreben je denar_{centavo}.
- F. ... in tako, da služi ta (prej omenjeni) denar_{centavo} zanje, da ga daje naši revni_{pobre} skupnosti.

Sklop III.

Ta del vsebuje delno sliko glagolske morfologije zapoteškega jezika kraja Teotitlán del Valle. Podani so glagoli v treh oblikah: osnovna oblika brez osebka in dve dodatni obliki z osebkom v prvi in tretji osebi ednine. Za lažje reševanje so predpone v osnovni obliki ločene od korena glagola z vezaji (-). V nekaterih oblikah je na vezaju visok ton (´), ki označuje, da predhodna predpona povzroči, da naslednji samoglasnik dobi visok ton. Prečrtana ničla (Ø) tu označuje, da je pomen dodan brez dodatnih glasov. Pomeni oblik v prvi osebi ednine so podani v naključnem vrstnem redu. Okrajšava *x* pomeni nekaj, nekdo ali nekje.

Osnovna oblika	1. os. ed.	3. os. ed.	Pomen v prvi osebi ednine
1. b-a-dxāg	badxāgá	badxāgān	A. jaz sem kupil <i>x</i> (popolnoma)
2. b-a-txa	batxâ	bātxān	B. jaz sem lahko / sem lahko bil lačen
3. bi-dxiby	bidxībya	bidxībyān	C. jaz lahko napolnim / sem lahko napolnil <i>x</i>
4. bi-dyε	bidyê	bidyēn	D. jaz lahko skočim / sem lahko skočil
5. g-a'-dxāg	gadxâgá	gadxâgān	E. jaz lahko zapustim / sem lahko zapustil <i>x</i>
6. g-u'-sɛd	gusêda	gusêdān	F. jaz lahko srečam / sem lahko srečal <i>x</i>
7. g-u'-txa	gutxâ	gūtxān	G. jaz se lahko naučim / sem se lahko naučil <i>x</i>
8. gu-bix	gubixa	gubīxān	H. jaz sem napolnil <i>x</i> (popolnoma)
9. gu-gizh	gugīzha	gugīzhān	I. jaz polnim <i>x</i> (pogosto / običajno)
10. gu-llyān	gūllyāná	gūllyānān	J. jaz se ustrašim (pogosto / običajno)
11. gu-tyes	gutyēsá	gutyēsān	K. jaz sem se ustrašil (popolnoma)
12. gu-zī	guzyê	gūzyēn	L. jaz sem skočil (popolnoma)
13. r-a-dxāg	radxāgá	radxāgān	M. jaz sem zapustil <i>x</i> (popolnoma)
14. r-u-sɛd	rusêda	rusêdān	N. jaz živim (pogosto / običajno)
15. r-u-txa	rutxâ	rūtxān	O. jaz srečujem <i>x</i> (pogosto / običajno)
16. ri-bāyn	rībānyá	rībānyān	P. jaz sem srečal <i>x</i> (popolnoma)
17. ri-dxiby	ridxībya	ridxībyān	Q. jez sem plačal za <i>x</i> (popolnoma)
18. Ø'-dyε	dyê	dyēn	R. jaz se učim <i>x</i> (pogosto / običajno)
19. Ø'-llyān	llyāná	llyānān	S. jaz sem bil (popolnoma) lačen
20. Ø'-tyes	tyésá	tyēsān	T. jaz sem bil (popolnoma) obrnjen

(g) Povežite skupine glagolskih oblik 1–20 z ustreznimi pomeni v prvi osebi ednine A–T.

Spodaj sta dve skupini glagolskih oblik, katerih pomena v prvi osebi ednine sta 'jaz čakam (pogosto / običajno)' in 'jaz sem v situaciji (pogosto / običajno)' v naključnem vrstnem redu. Kot je prikazano zgoraj, pri nekaterih glagolih pride do dodatnih sprememb z osebkom v prvi osebi ednine, odvisno od pomena glagola. Do tega pride pri natanko enem od spodnjih glagolov.

Osnovna oblika	1. os. ed.	3. os. ed.
ri-bēz	ribēzá	rībēzán
ri-bēz	rībēzá	rībēzán

(h) Ugotovite, katera skupina ustreza kateremu pomenu. Razložite, kako sta tvorjeni obliki za prvo osebo in zakaj se razlikujeta med sabo.

(i) Zapišite glagolske oblike v zapoteškem jeziku kraja Teotitlán del Valle k prevodom 21–30.

21. On se lahko ustraši / se je lahko ustrašil
22. On lahko živi / je lahko živel
23. On skoči (pogosto / običajno)
24. On se je naučil *x* (popolnoma)
25. Jaz sem lačen (pogosto / običajno)
26. Jaz sem lahko obrnjen / sem lahko bil obrnjen
27. Jaz se lahko ustrašim / sem se lahko ustrašil
28. Jaz lahko živim / sem lahko živel
29. Jaz skočim (pogosto / običajno)
30. Jaz sem se naučil *x* (popolnoma)

(j) Zapišite stavke v zapoteškem jeziku kraja Teotitlán del Valle k prevodom 31–35. Če je možnih več različnih prevodov besede ali besedne zveze, uporabite bolj formalno obliko iz sklopa I.

31. Dolgo nazaj sem živel (dovrš.) na severu, potem sem prispel v to vas.
32. Potem ko sem srečal orle in kače blizu te (prej omenjene) vasi, sem se lahko spremenil vanje.
33. Ampak ko jaz delam tako, želim vse, kar oni želijo.
34. Ko sonce vzhaja, kradem denar bogatih ljudi na zahodu.
35. In ko sonce zahaja, ga skrivam na vzhodu, da moja skupnost lahko živi (dovrš.).

—Angela Hou, Nina Stadermann

Uredniki: Samuel Ahmed, Ákos Blaskovics, Mihai-Alexandru Bratu, Aida Davletova, Ivan Deržanski (tehn. ur.), Ana Meta Dolinar, Dmitrij Gerasimov, Ksenija Giljarova, Stanislav Gurevič, Angela Hou, Boris Iomdin, Bruno L'Astorina, Dan-Mircea Mirea (gl. ur.), Andrej Nikulin, Aleksejs Peguševs, Jan Petr, Aleksandr Piperski, Marija Rubinštejn, Kazune Sato, Milena Veneva, Elisija Warner.

Slovensko besedilo: Ana Meta Dolinar (lektorski pregled: Andrej Perdih, Domen Vaupotič).

Srečno!

Triindvajseta mednarodna olimpijada iz jezikoslovja

Bukarešta (Romunija), 26. julij–2. avgust 2026

List za odgovore: Ekipa _____

(a)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	

(b)

18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.
34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.	41.

(c) Previde lahko zapišete v kateremkoli vrstnem redu, a označite zaporedno število stavka 18–41, ki ga prevajate.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

_____.

(d)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----

(e)

A.	B.	C.
D.	E.	F.

List za odgovore: *Ekipa* _____

- (f) Prevode lahko zapišete v kateremkoli vrstnem redu, a označite zaporedno število stavka 1–11, ki ga prevajate.

_____. _____

_____. _____

_____. _____

_____. _____

_____. _____

(g)

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.

- (h) Ugotovite, katera skupina ustreza kateremu pomenu. Razložite, kako sta tvorjeni obliki za prvo osebo in zakaj se razlikujeta med sabo.

(i)

21.	22.	23.	24.	25.
26.	27.	28.	29.	30.

- (j) 31. _____
32. _____
33. _____
34. _____
35. _____

⚠ Dodatna razlaga poleg odgovorov ni potrebna niti ne bo ocenjena.